

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

RØDBJERGGAARD

paa Lolland, opført 1606.

RUDBERGGAARD

paa Lolland, opført 1606.

Denne Gaard ligger paa Lolland i Sønder Herred Tilstse Sogn, en Mil Syd for Raskov, i en rlg og frugtbar, men ingenlunde smuk Egn, hvormod der i Gaardens Slove, i Mill hybligere, er en dellig Udligt over Mønsen, der i det Fjerne begrændses af Femern og Mønsenborg. Rudbjerggaard har sit nuværende Navn efter Familien Rud, af hvilken Knud Rud opførte det høfstaende Taarn samt et grundmuret — nu nedbrudt — Huus: en Kirkeby i Sjælland, Rudsvedby, bevarer ligeledes denne rige og mægtige — nu uddøde — Families Navn. Rudbjerg var i de ældste Tider en By ved Navn Ruberg eller Rugbjerg (Rughbiærg), hvori der, som i vore fleste Landsbyer, tidligt boede Adelsmænd eller laae en lille Herregaard, til hvilken hele Byen vel har hørt, efter hiin Tids Stik. 1388 nævnes en Arnold Koberh eller Koberg og Fru Wybke i Lollands Sønder Herred: han har vistnok boet i Rubjerg og taget Navn efter samme. Byen er til endnu, men befaaer blot af to Gaarde, Resten har Hovedgaarden efterhaanden opslugt. I det 15de Aarhundrede tilhørte Gaard og By Familien Galt, saaledes Hr. Mogens Ebbesen til Rubjereggaard og Tyrrestrup, Ridder og Rigets Raad, som havde Koldinghuus i Pant og nævnes 1439—79; hans Frue, Dorte Eriks Datter (Rosenfrands), havde Slottet i Pant for 2195 Mark indtil 1487, da Hr. Niels Eriksen (Rosenfrands) afløste hende det med Kongens Tilbælle; ligeledes havde hun Len Mors i Pant for 3100 Mark og 1600 rinde Splden indtil 1492, da den blev hende afløst; 1496 var hun død. Deres Børn stiftede nok

aldrig efter Forældrene, hvilket i hiin Tid var sædvanligt, men da begge Sønerne, Erik og Ebbe Mogensen (Galt), faldt i Aaret 1500 i det store Slag imod Dithmarskerne, blev der Process om Arven efter den Første, som ingen Børn efterlod og som Søstrene Sophie og Ida gjorde Fordring paa at arve alene, efter som i hiin Tid Børn endnu ikke i Arvespørgsmaal repræsenterede deres afdøde Forældre: da imidlertid begge Brødre faldt paa een Dag og der ikke kunde oplyses, hvo der døde først, tildømtes Ebbe Mogensens Børn deres Deel i Arven. Ebbe Mogensen (Galt) eiede Andeel i Tyrrestrup, Palsgaard og Rubjereggaard, var Lehnsmænd paa Helsingborg Slot, Jungshoved og St. Agnes Kloster i Roskilde og gift med Sophie Høg. Ebbe Mogensens tvende Søner, Anders Ebbesen, Lehnsmænd paa Jungshoved, og Peder Ebbesen til Palsgaard, havde vistnok begge Andeel i Rubjereggaard, hvortil dog hans den Første benævnes. Deres Faders Søster, den all omtalte rige Fru Sophie Galt, Enke efter Iver Skram til Tiele og Anders Banner til Adbal, boede i Nykjøbing paa Mors og havde stor Andeel i Rubjereggaard saavel som i Tyrrestrup og Stumstrup — nu Bihelmsborg, — om hun ellers ikke eiede disse tre Gaarde heelt; hun overdrog sin Andeel til sine tvende Brodersøner, der stiftede saaledes imellem sig at Anders Ebbesen fik Tyrrestrup og Stumstrup, Peder Ebbesen Rubjereggaard; da imidlertid Anders Ebbesen døde 1520, tog Pasteren Gøbet tilbage, hvilket hun kun havde overdraget ham som et Laan — det vil sige Løn — og overtog Peder Ebbesen alle tre Gaarde.

RUBBERGAARD

paa Lolland, opført 1606.

Peder Ebbeføn var Rigsraad og Stiftsbefalingsmand over Narhus Stift; han eiede Ingelstad i Skaane, Sellsbjerg i Fyen, Rubjerregaard paa Lolland, Walsgaard, Tyrrestrup og Stumstrup i Jylland, kjøbte af Kongen Kirkelse, og var i sin Tid en meget mechtig og anseet Mand, der spillede en vigtig Rolle i Borgerkrigene under Christian den Anden, Frederik den Første og Christian den Tredie, men var en rovbegjerlig og egenmægtig Herre, som benyttede sin Silling til at gjøre sig utilbørlige Fordele, navnlig da han som Stiftsbefalingsmand lod nedbryde en Mængde — efter Sagnet 18 — Kirker og Kapeller, — muligviis flere end Kongen og Rigets Raad havde vedtaget i det berømdede Klemmebrev, hvorved Afbrudelsen af en stor Mængde Kirker blev besluttet, — og anvendte Sten, Kalk, Bly og Tømmer til eget Brug. Han var gift med den rige Ingeborg Dresfeld, Datter af Gjord Nielsen, som havde Hindsgaard Slot og Lehn i Pant; efter Sagnet bebreidede denne en Juleaften sin Svigerfæder paa Torup i Svind Sogn ved Horsens denne hans Ugudelighed, men blev derover af ham ihjelskudt. Dette forholder sig nu vel neppe saaledes, da et saadant Mord maatte være bleven mere berømt end ved Sagnet alene, men Almuen tiltroede Peder Ebbeføn alt muligt Ondt, eftersom den ikke kunde tænke sig at Regjeringen havde befaleet Afbrudelsen af disse Kirker og Kapeller, hvilket den derfor altid tilskrev Ebbeføns egen Raadighed: endnu i Aaret 1777 træffer man paa denne fromme Tro i Anledning af Torup Kirkes Nedbrydelse ved Ulstrup.

Efter sin Svigerfæders Død arvede Peder Ebbeføn Pantefordringen i Hindsgaard, i hvis Sted Kongen overdrog ham Lundens Slot og Lehn med København Birk og Skjær Bro 1528, hvilket Pantelehn han beholdt til sin Død. Efter Broderens Død i Aaret 1529 overdrog Basteren, Fru Sophie Galt, Peder Ebbeføn Tyrrestrup og Stumstrup, hvorom hans Enke og Børn i Aaret 1548 maatte udholde en Process med Broderens Arvinger, men tilskendtes Godset, hvorimod 12 Gaarde og 3 Huse af Familiegodset, som han havde tilegnet sig, skulde stiftes efter Loven. 1546 afkjøbte han Kongen for omtrent 6000 Mark alt det Gods som den rige Niels Clemensens Arvinger havde haabt i Væge, hvilken Sag heller ikke var ganske rigtig, da Kongen forbeholdt sig, isald Godset senere blev ham afsundet, blot at give Pengene tilbage, uden videre at ville hjemte ham det. Af Narhus Capitel kjøbte han 6 Gaarde og 2 Bol, af Private enbeel Gods, der havde ligget til Domkirken, men var taget tilbage af de oprindelige Giveres Arvinger isølge de derom efter Reformationens Ind-

førelse udgivne Lovbestemmelser: Kongen bekræftede disse Handelser efter hans Død og tilgav desuden hans Arvinger al den Tilale, han havde til Peder Ebbeføn for de Kirker og Kapeller, denne havde ladet afbrude i Narhus Stift, og for hvis Sten, Kalk, Bly og Tømmer, han havde brugt til sin egen Nytte og Behov af samme Kirker.

Peder Ebbeføn døde 1548 og var en meget dygtig og virksom, skøndt tillige en egennyttig Mand; han indførte paa sine Gaarde et bedre Avlsbrug end tidligere, udfiskede dem af Faldedåbskabet og fordrede til sin forbedrede Avling et strængere Høveri end der hidtil havde været. Dette gjælder dog især Tyrrestrup, hvor han selv boede, hvorimod Rubjerregaard kun var en Avls- eller Brudegaard, der var bortforpagtet. Enten allerede i Peder Ebbeføns levende Live eller strax efter hans Død blev Rubjerregaard solgt, muligviis for en Deel til Laurids Madsen (Wadsbyrd) paa Nalstrup, hvis Datter, Anna Wadsbyrd, siges at være død 1585 paa sin Gaard Rubjerregaard, dog er denne Efterretning noget usikker, skøndt en Fru Margrethe Wadsbyrd rigtig nok ligger begravet i Sognekirken og rimeligviis er hendes Søster. Sikkert er det derimod at Erik Rud til Fuglsang, Rigsraad og Befalingsmand paa Aalborgs Huus, eiede Rubjerregaard, som efter hans Død 1577 gif i Skifte med hans øvrige Jordegods og tilfaldt Sonnen Knud Rud til Sandholt, "Store" Knud Rud kaldet, der længe tjente til Høve eller var „Hofsjænder“, derefter Lehnsmænd paa Rørsø Slot 1588—97, paa Ddenegaard 1597—1611 og paa Rugaard 1604—1609, tillige eiede Gyldesteen og desuden i sine senere Aar benævnedes til Lundegaard, som nok ellers tilførte hans Kone og Steddatter. Knud Rud giftede sig nemlig i sit 51de Aar med den berømdte Ellen Marviin, Enke efter Ludvig Munk til Norlund og ved ham Moder til den endnu mere berømdte Kiristine Munk, Christian den Fjerdes Gemalinde. Den myndige Fru Ellen tog altsedes Luven fra sin Mand, der ganske synes at have maattet rette sig efter hende og i den Anledning — thi den gode Fru var meget begjærlig efter Penge og Jordegods — saae i evige Processer og Stridigheder med sin Broder og Svoger om deres Gods. Da han ikke fik Børn med sin Hustru, stævnedes han Rubjerregaard til hendes Datter Kiristine Munk og dertil 12 Rester Korn (576 Tdr. Byg isjall. Maal) aarlig Indtægt; efter ham fik Gaarden sit nuværende Navn Rubjerggaard, da han der opførte en ny Hovedbygning 1606, hvorefter dog maaskee blot Taarnet er tilbage. — Knud Rud døde 1611, efterlæbende sin Enke alt sit Gods, men Sandhøjt og Syndelse Kirke

RÜDBJERGGAARD

paa Lolland, opført 1606.

maatte hun efter langvarige Processer afstaae til hans Broder og desuden betale 2000 Rdl. Sp., fordi hun havde ladet nedtage Kobberspirene og 50 Fløse paa Sandholt.

Riisf i ne Munk, Grevinde til Ekedvig-Holsteen, Fru til Laasinge, Voller, Ellensborg, Rosenvold, Lundegaard, Veilegaard, Lellinge, Tybrænd og Turs, er fød 1598 paa Nørlund, som hendes Fader har bygget; hun eiede som ung Pige Nørlund, Rudsjerregaard og Lundegaard foruden mere Gods, var Landets rigeste Arving og desuden udstyret af Naturen med sjeldne Legemsfortrin, hvilke underkottedes ved en god Opdragelse, men Sindet var ikke godt, ligesom hun heller ikke havde meget godt at slægte efter, thi hverken hendes Fader eller Moder nobe stor Agtelse for deres Character og Wandel. I en meget tidlig Alder synes hun at være traadt i et Forhold til Christian den Fjerde, som dengang endnu anfaaes for en stor Stam for en adelig Dame, men som førte til at Kongen 1615 lod hende vie til sin venstre Haand, uden dog at kunne bringe det til at hun blev betragtet af de øvrige adelige Damer som hans retmæssige Gemalinde, hvilket uidentvild meget bidrog til at fremkalde den Spænding mellem Kongen og Rigsraadet, der fra nu af meer eller mindre stærkt træder frem under hele hans følgende Regjering. Med Moderen synes Kirstine Munk at have siddet i et Slags Fælledsfab, saa at den driftige Fru Ellen Marsvin benyttede begge Formue til at erhverve sig betydelige Godter, hvormod andre bleve afhændede, iblandt disse Nørlund og Rudsjerregaard, hvilket sidste i Aaret 1624 eiedes af Eiler Urne til Sunderslevholm, men strax efter maa være kommet til Entebronning Sophies Hofmester og Lehnsmænd paa Nykjøbing Slot, Joachim von Barnewitz til Bellinge, en meklenborgsk Adelsmand, der har store Fortjenester af Lolland og Falster, især ved at gjøre Dyrtvingen af Hvede og Vinter almindelig; han indrettede sig 1625 en Begravelse i Tillitse Kirke, og døde 1626. Joachim von Barnewitz lod uidentvild den nye Hvedegaard Frisgholm — nu Fredsholm — i Vestskov Sogn oprette og opsalde efter sin eneste Søn, men den nuværende Hovedbygning paa samme blev først opført 1632 af hans Enke, Allegaard Pentz, — tidligere Hofstame hos Entebronning Sophie, — som igjen havde giftet sig med Hartvig von Passau og besiddet boede paa Fredsholm, skønt baade hun og Sønnen benævnes til Rudsjerregaard, hvilket hun vedblev at bestyre og betydeligen forøgede Afløingen ved at nedlægge nogle Gaarde i Rubjerg og Maibølle Byer, rimeligvis de samme som hun 1628 fik i Magtstiftet af Kongen tilligemed en Gods

i Tillitse Sogn; i denne Anledning tillagde hun 1630 Sognepræsten en Godtgjærelse af 30 Rdl. (Species). Sønnen, Frederik von Barnewitz til Bellinge, Rudsjerregaard og Frisgholm samt Amtene Lübb og Grivig i Mecklenborg, var Befalingsemænd over Nykjøbing og Alsholms Lehn samt Landkommisair over Lolland og Falster; han var een af de fire rigeste Adelsmænd i Danmark i sin Tid, hvis Indtægter ansløges til 16—20,000 Rdl. (Sp.). 1648 ansøgte Fru Allegaard Pentz, sølv Hartvig Passaus Gift, om Tilladelse til erholde at frit Birketing til Rudsjerregaard hvilket dog ikke blev bevilliget hende. 1653 døde Frederik von Barnewitz, hvorefter der sad to Enker paa Rudsjerregaard og Fredsholm, nemlig hans Moder, Fru Allegaard Pentz, som dog døde Aaret efter, og hans Fru, Ide Grubbe, der overlevede sine tre Børn og først døde 1702; den sidste Moder, Fru Lene Rud, levede i mange Aar hos hende paa Rudsjerregaard.

Af Frederik von Barnewitz's tre Børn døde Sønnen, Jochum von Barnewitz, 1677 som sidste Mand af Slægten her i Danmark, hvorved hele Formuen tilfaldt Døttrene, Magdalene Sibylle von Barnewitz, gift med Generalraad Jens Rodsteen til Lengsholm, Landsdommer i Jylland, og Allegaard von Barnewitz, gift med Kammerherre og Generaladjutant Christian von Bülow, som benævnes til Rudsjerregaard, Frisgholm og Rosenlund, Panteherre til Lübb og Grivig. Der blev ikke foretaget noget Skifte mellem disse Søstre, idet mindste med Hensyn til de danske Godter, hvilke de og efter dem deres Børn eiede i Fælledsfab. Den første Datters Søn, Frederik Rodsteen, opførte Stolen og det halve Hospital i Tillitse og døde ugift 1719; hans eneste Søster, Else Magdalene Rodsteen, blev 1682 gift med en meklenborgsk Adelsmand, Georg Heinrich von Lehsten, som 1723 folgte sin Andeel i Godterne til Medetøren, Etatsraad Frederik von Bülow, Søn af Kammerherre Christian von Bülow, der var død 1692 i Roskø og begravet i Lübb. Kammerherre Bülow's Børn forenede efterhaanden alle Barnewitz'ernes betydelige Eiendomme — med Untagelse af Bellinge paa Falster, — og iblandt den udleste igjen Etatsraad Frederik von Bülow sine Medarvinger til Rudsjerregaard og Fredsholm; han døde 1728 og hans Søn, Major Caspar Frederik von Bülow, folgte 1754 begge Godter til den rige Entegrevinde Iba Margrethe von Knuth, fød Rventov, til Knuthenborg, der i Aaret 1737 afstod Rudsjerregaard, Frisgholm og det tilkjøbte Gottesgade til sin tredje Søn, Baron Conrad Ditlev von Knuth til Frilyskerfabet Conradsborg i Sjælland, Geheimeraad, hvid Ridder,

RUBBERGGAARD

paa Lolland, opført 1606.

Afskøt i Hølesheret. Denne levede i Kjøbenhavn og bortforpagtede sine Godser; 1746 erholdt han kong. Bevilling til at sælge Baroniet Conradsborg, som var 1176 Tdr. Hartkorn stort, imod at oprette en fideicommisscapital, der nu udgjør 123,000 Rbd. Sølv; han døde 1805, hvorefter Rubberggaard tilfaldt hans Søn, Højagermester Baron Knuth, Gaardens nuværende Besidder.

Rubberggaard udgjorde efter den gamle Matrikel fri Hovedgaardstart Ager og Engs Hartkorn 100 Tdr. 2 Skp. 1 Fdk. 1 Alb., Skovskyd 7 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk., Bøndergods Ager og Engs Hartkorn 487 Tdr., Skovskyd

13 Tdr. 2 Fdk.; Gaardens Areal er 408 Tdr. Agerland og 1400 Tdr. Land Skov; Bøndergodset ligger i Lillitse, Maibølle og Munkedy, Sammelby, Stoby, Klynge, Raagestov, Rubjerg, Næsby og Egebolle Byer; til Gaarden hører Lillitse Sogns Kirke og Kirkellende, matriculeret for 48 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Hartkorn, svares af 396 Tdr. tiendeydende Hartkorn med 4 Skp. Hvede og 4 Skp. Byg af hver Lønde. Efter den nye Matrikel udgjør Gaard og Gods 89 Tdr. Hartf. Hovedgaardstart og 396 Tdr. Hartf. Bøndergods.

